

sit filius adoptivus DEI: ergo potest mereri sumam hæreditatem, operibus ab ipso statu filii DEI dignificatis.

316. Posset hic etiam quæri, an merita nostra de condigno se quoque extendant ad metrandam primam gratiam, & gloriam: at quia questione huic iam satisfactum in tract. de Angelis n. 176, ubi dictum, an Angeli se dispensuerint ad primam gratiam (nam quodammodo per est ratio de hominibus, & de Angelis) hinc illuc lectorum remitto. Breviter tantum dico, non posse nos mereri, neque de congruo, primam gratiam excitantem; quia antecedenter ad hanc gratiam, non possumus elicere, nisi autem pùre naturalem, ut patet: sed actus pùre naturalis non potest esse meritum, neque de congruo, respectu pùm supernaturalis, ut est certum: ergo.

Possumus tamen de congruo mereri primam gratiam sanctificatam, modo gratia excitatae præcesserit; nam meritum de congruo non præsupponit statum habitualis justitiae, sed potest etiam dari in peccatore. At vero non possumus eandem primam gratiam sanctificatam mereri de condigno; quia tale meritum constituit ex dignitate gratia sanctificans, & meritum præsupponit ad præmium, adeoque, si gratiam illam primam mereretur de condigno, deberet eadem gratia præsupponi ad seipsum, quod fieri nequit. Probabiliter tamen possumus mereri de condigno primam gloriam: & sic in tr. de Angel. loc. cit. diximus, Angelos probabiliter meritos esse de condigno primam suam gloriam. Ratio est. Cum actibus nostris corresponeat duplex præmium, nempe gratia sanctificans pro priori, & gloria pro posteriori signo nature, probabiliter actus, pro priori condignificatus gratia sanctificante, habet pro posteriori vim condignam merendi gloriam.

317. Ob. 1. Apostolus ad Rom. 8. v. 18. ait. Non sunt condigne passiones hujus temporis ad futuram gloriam, que revelabitur in nobis: ergo non datur meritum condignum gloriam. Confir. Potest dici, quod opera nostra sunt tantum puri termini, quibus positis, DEUS ex sua pura liberalitate conferat gloriam: sicut supra n. 62, & 64. diximus, aliquos afferere, opera naturalia esse puros terminos, quibus positis, DEUS, ex parte Christi, det gratiam: ergo non debent admitti merita condigna. Resp. neg. conf. Apostolus loquitur tantum de passionibus, seu operibus, in se consideratis, absque con dignificatione gratia, qua ratione igitur non habent proportionem cum præmio æternῳ, præsentim (ut recte ponderat Bellarm. tom. 4. controv. 3. general. controv. 2. princip. de justif. l. 5. c. 3.) cum sint hujus temporis, hoc est, tam breves, & gloria sit sempiterna.

Responsio hæc robatur ex eo, quod in tentum Apostoli ibi fuerit, animare fideles ad fortiter patientem, ostendendo, quā pars rebus possint ingentia pùm sibi acquirere, ad quod ejus intentum vel maximè serviebat, si compararet passionum illarum, in se, seu materialiuer tantum spectatarum, exiguitatem cum magnitudine gloria æternæ; unde non voluit, ibi eas passiones intelligi, ut à gratia condignificatas; nam de ipsis in hoc sensu acceptis ali-

ter loquitur 2. Cor. 4. v. 17. Quod in presenti est momentaneum, & leve tribulationis nostre, supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis. Ad confir. neg. ant. Parus terminus non est dignus mercede, aut stipendio, nec ista illi debentur, sicut tamen Scriptura, Concilia, & Patres dicunt, ista deberi nostris operibus bonis in gratia factis.

318. Ob. 2. Tridentinum sff. 6. c. 16. sit: Be- operantibus usque tu finies, & in DEO spe- rantibus, proponenda est vita eterna, & tanquam gratia filii DEI per Christum Iesum misericorditer promissa. & tanquam merces, ex ipsis DEI promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fa- deliter reddenda: ergo opera bona sunt gratia, adeoque non sunt merita, nisi ad summum de congruo. Confir. DEUS præmit ultra condignum: ergo opera bona non sunt tam digna, quam vita æterna. Relp. neg. conf. Tridentinum opera nostra voca simpliciter merita, & ait, iis reddendam mercedem esse, quæ non conveniunt merito tantum congruo. Quod autem eadem opera vocet gratiam, nil obest; quia sunt simul gratia; cum sine gratia excitante, & adjuvante, vel cooperante, elici non potuerint. Et hoc etiam est, quod S. Augustinus vult indicare verbis n. 301, & 303, allatis. Ad confir. Ex hoc ipso axioma infertur, quod supponit Theologi meritum condignum; alia quomodo dicent, DEUM ultra hoc præmari. In forma, neg. conf. Sensus hujus axiomatis jam explicavimus n. 312.

ARTICULUS IV.

An solus Actus Charitatis, vel sa-
lus actus à charitate imperatus, sit meri-
torius pùm supernaturalis.

319. Dico. Non solus actus charitatis, sed omnes alii actus super-
naturales aliarum virtutum, in statu gratiae eliciti, sunt meritorii gratiae, & gloriæ. ita Theologi communissime contra pauci-
llimos, Probs. concluf. Actus virtutum super-
naturales, ab homine julto elicit, ex intrin-
seco suis prædicatis, referuntur ad DEUM, tan-
quam ultimum finem: ergo sunt meritorii; nam si referuntur ad DEUM, sunt obsequia DEO præstata, & ratione gratiae digna præmio supra-
naturali, gratiae, & gloria. antecedens recte probat Suarez. p. 3. de grat. l. 12. c. 9. n. 6. & s. ex eo, quod isti actus speciali modo debentur à DEO procedere, tanquam à supernaturali principio; nam hoc ipso jam habent sufficientem relationem ad DEUM, tanquam ad suum ultimum finem; quia, ut idem Eximius ait, quæ procedunt à DEO, ut auctore supernaturali, ordinantur ad ipsum, tanquam supernaturalem si-
nem, intrinseci, & connaturali ordinatione; cum ultimus finis semper proportionetur primo principio: sicut idem natura intellectualis naturaliter tendit in DEUM, ut finem naturalem; quia ab illo, ut prima causa naturali, procedit: ergo actus isti jam referuntur sufficienter ad DEUM. Verum

An solus actus charitatis, vel à charitate imperatus sit meritorius.

171

Vetum quidem est, quod actus aliarum virtutum non referantur ad DEUM tanquam ad suum objectum, sicut ad eum referuntur a-
ctus charitatis; atramen referuntur ad eum tanquam ad suum principium, & finem, quod suf-
ficit; nam gratia dicitur, quod alia relatio re-
quiratur. Confir. Opposita opinio (ut iterum bene advertit Suarez. n. 3.) merita justorum si-
ne causa multū diminuit; nam juxta adversa-
rios multi, etiam justi, sed imperfecti homines,
sapè sat diu nihil, sicut pùm efficiens
merentur; cum actum charitatis Theologica sit diu non elicere: interim tamen Christus Dominus Matth. 25. v. 34, operibus mit-
ericordia, nulla mentione facta charitatis Theologica, vitam æternam, tanquam meritis con-
dignis attribuit.

320. Prob. conclusio 2. Tridentinum sff. 6. c. 16. ad hoc, ut homines vitam eternam, suo etiam tempore, si tamen in gratia deservint, consequentur, verò promeruisse censeantur (quibus verbis plane indicatur meritum de condigno) ad hoc, inquit, aliud non requiritur, quād 1. ut sunt iustificati, seu in statu gratiae, 2. ut opera eorum fiant ex gratia, seu virtute, in membra influit, 3. ut eadem opera in DEO sint facta: quod repenitur ejusdem fissionis can. 26. sed hoc totum habe-
tur etiam in aliis actibus supernaturalibus aliarum virtutum: ergo. ma. & min. patent, nisi quis vellit contendere, verba illa in DEO facta significare actum charitatis; at immixtum hoc contendet; nam fatus in DEO fit, quod (ut Suarez. ait p. 3. de grat. l. 12. c. 9. n. 6.) fit in gratia, sive fit ab homine, per charitatem habitualis in DEO manente, & ex gratia DEI, specialiter moventis, & adjuvantis, ad ponendū actum, qui ex natura sua in DEUM ten-
dit, & ad gloriam ejus cedit, ut explicatum n. preced.

321. Dico. 2. Ad hoc, ut actus sit meritorius de condigno, non est necesse, ut sit im-
peratus à charitate, ita Suarez. p. 3. de grat. l. 12.
c. 9. n. 3. Gormaz de merito n. 118. qui infup-
n. 115, citat Amicum, Tannerum, Arriagam,
Ovidio, & communem nostrorum. Conclusio procedit tam de imperio actuali charitatis, quod conseruerit in actu charitatis actualiter existente, quād de virtuti, quod conseruerit in aliquo effectu ab actu charitatis (qui prius ex-
istisset, nunc autem jam transiit) reflexo; sicut scilicet solent Theologi alii loqui de intentione actuali, & virtuali.

322. Ob. 2. Actus meritorius, ut sit di-
gnus mercede, debet esse obsequium DEO præstatum: atqui non est tale, nisi per actum charitatis referatur ad DEUM: ergo. Confir. Actus non est meritorius, sine promissione facta ex parte DEI remunerantis: ergo neque est meritorius, sine oblatione facta ex parte me-
ritantis: atqui haec oblatione debet fieri per actum charitatis: ergo. Relp. neg. min. modo enim actus ex intrinsecis sua natura referatur ad DEUM, & infupr si adimpleret legum ipsius, atque ipsi placens, est sufficiens obsequium, etiæ nec actus, nec virtute, hæc & nunc, refe-
ratur ad DEUM, per extrinsecam intentionem, vel imperium.

Et quis dicat, illum non præstare ob-
sequium suo hero, qui cogitans, se velle nunc
sufficiens laborare, simul egregie e. g. in horto
domini laborat, quin de suo hero cogitet? Suffi-
ciet scilicet, hunc laborem coipo, quod fiat
circa bona domini, cedere in ejus bonum: sic
etiam

etiam sufficit, opera nostra, ex supernatura grata facta, cedere ex ordinatione intrinseca in bonum DEI, vel ad ejus laudem, aut beneplacitum.

324. Ob. 3. S. Thomas. r. p. q. 95. a. 4. in corp. ait. Quantitas meriti ex duobus potest pensari: uno modo ex radice charitatis, & gratie: & talis quantitas meriti respondet premio essentiali, quod confitit in DEI fruitione: deinde addi, alio modo penfari quantitatem meriti, ex quantitate operis, sive absoluta, sive proportionali, & subdit: Utroque tamen quantitas meriti respondet premio accidentaliter, quod est gaudium de bono creato: ergo ex S. Doctore actus meritorio non respondet premium essentiali, nisi ratione radice charitatis, hoc est: quia meritorium opus oritur ex radice charitatis, ratione imperii, sive actualis, sive saltem virtualis, à charitate posuit.

Ref. neg. conf. S. Doctorem eo loco tractat questionem, an primus homo, sed Adam, in statu iustitiae originalis, fecisset opera magis meritoria, quam nos nunc faciamus: nec facit ullam comparationem inter actus charitatis, & aliarum virtutum: sed inter actus charitatis, elicitos in statu naturae integræ, & elicitos in statu naturæ lapæ, atque, in priori statu Adamum elicitorum sulse majora merita, eoque habuisse copiosiorem gratiam, & minora obstantia tentationum &c. adeoque ferventiores actus charitatis elicuerunt: quod nihil est contra nos.

325. Quod autem spectat ad radicem charitatis, permitto, S. Doctorem loqui de charitate actuali; nam dicit, operante ex maiori charitate plus mereri, quod valde incrementum est de operante cum majore tantum charitate habituali: deinde ad 2. ait, ex magnitudine charitatis caufari promptitudinem voluntatis & ex hac charitate posse aliquem tam prompta voluntate facere opus facile, quam aliud facere difficile: quia æquè paratus est, hoc alterum facere: que convenienter charitati actuali intenſa. Dixi: *permitto*; quia aliqui cum Gormaz volunt, S. Doctorem ibi loqui de charitate habituali: quo casu, ut pater, textus non probaret quidquam contra nos. Sed supponendo etiam, sermonem ibi S. Doctori esse de charitate actuali, resp. S. Doctorem non dicere, nullum dari meritorium sine radice charitatis actualis, sed tantum dicere, nullum dari meritorium, seu vim meritoriam ad premium essentiali, in actu extero, ex charitate facta, nisi illam, quia in eum derivatur ab actu interno charitatis, qui est radix meriti.

Quod enim S. Doctor loquatur de operibus exteris, est manifestum; quia loquuntur de oblationibus in templo factis, & duobus minutis, à vidua Evangelica oblatis; & hac opera, ait, non mereri premium essentiali, sed ad summum aliquod accidentale magis, si pro majora fuerint, e.g. si duo ex actibus charitatis similiiter intensi reciperent duo opera extera, unus magis, alter minus, ille non habetur majorem visionem beatificam, quam hic: posset tamen habere aliquod gaudium accidentale de bono creato, ut ait S. Doctor, quatenus posset gaudere de eo, e.g. quid nobilis templum honori Divino structum sit. Unde à primo ad ultimum, ex hoc loco tantum probatur, quod actus externus non augeat meritorum actus inter-

ni, prout etiam diximus tract. de aliis humanis. 164. non autem, quod nullus actus virtutum, nisi formaliter procedat ab imperio charitatis, sit meritorius premii essentialis, seu fruitionis Dei, de quo ibi S. Doctor nullatenus agit.

ARTICULUS V.

An Opera meritoria habeant vim merendi ex natura sua, an ex promissione DEI.

326. Promissio ex Suarez. p. 3. de grat. l. 12. c. 17. n. 1. aliud esse ordinacionem, aliud promissionem.

Illa, seu ordinatio, est voluntas ordinantis hæc opera ad hæc præmia, e.g. cursus in studio ex se non est meritorium bravii, sed ex lege reipublicæ, institutus hæc certamina, & proponens viatorum præmia: & hinc talis voluntas reipublicæ est ordinatio cursus ad meritorium. Promissio est voluntas ejus, qui se obligat ad dandum tali operi condignum premium. Quæ promissio ordinariæ vel involvitur in ordinacione, vel certe hanc consequitur; cum ordinans meritorium, & proponens premium, merito censeatur se obligare ad istud dandum, supposito, quod opus fuerit factum.

Discrimen etiam faciendum cum eodem Suarez loc. cit. n. 7. inter premium intrinsecum, ut vocat, & extrinsecum. Præius est, cum quo actus meritorius habet intrinsecam connexionem &c. alterum, cum quo actus non habet intrinsecam connexionem, sed debet eam ab extrinseco accipere. Idem est, si dicatur, discrimen esse inter opera, ex se indifferentia ad premium & ex se connexa cum premio. Indifferentia sunt e.g. cursus in studio, item scriptio aliquius poëmatis; haec enim actiones, licet in se laudabiles sint, tamen independenter ad ordinacionem, vel propositione præmi, viatoribus dandi, non habent connexionem cum præmio. Connexa cum præmio sunt e.g. famulatus domino præfictus, vel labor artificum, aut operarum: & adhuc magis bona opera supernaturalia; quia, etiæ fors illæ famulatus, & labor, non ita strictè conducedunt ad visionem beatitudinis, cum habeant ad mercedem, seu retributionem, tamen opera nostra bona supernaturalia habent intrinsecam conducedunt ad visionem beatitudinis, quia est meritis, & præmium, atque idea dicuntur Theologice supernaturalia.

327. Addo ex doctrina ejusdem Eximi, & Gormazi tr. de merito. n. 210. & seq. vocem hanc meritorum in triplici significatione acceperit, nempe pro merito late dicto, strictè dicto, strictissime dicto. Meritorum late dictum potest dici actio, quæ ex se quidem habet libertatem, bonitatem, laudabilitatem, dignitatem, & va-lore: sed vel habet valorem needum determinatum, vel non positum in circumstantiis ad merendum requiritur; ait enim Suarez (preferim p. 3. de grat. l. 12. c. 17. n. 12.) opus etiam habens valorem, nondum tamen esse meritorium immediate respectu hujus tantum præmii: eoque, sicut premium rerum est triplex, summum, medium, & infimum, ita etiam detur valor meriti ad præmium summum, medium, & infimum: putat-

An Opera meritoria habeant vim merendi ex natura sua, an ex promissione DEI. 173
putatque, hunc valorem non stare in indivisibili antecedenter ad determinationem DEI, quam putat necessariam, ut assignetur cuique merito præmium in indivisibili.

Alii autem, qui videntur velle, præmium condignum stare in indivisibili, idque à DEO cognosci, tamen negare non possunt, actum tamen non exigere ex natura circumstantias merendi, e.g. actus etiam liber est indifferens, ut fiat in via, vel in termino, praesertim, si operari nondum sit in ultimo termino, ut Patres in limbo, vel animæ in purgatorio, vel, ut plurimi volunt, Enoch, & Elias in loco inognito: quare, si talis actus non ponatur in statu viae &c. non erit meritorium, nisi latè dictum.

Meritorum strictè dictum est actus, habens in se non tantum bonitatem, & laudabilitatem (qua habent etiam actus DEI, & Beatorum non liberi, & non meritorii) sed etiam libertatem, & determinatum valorem, ac dignitatem, & quidem in circumstantiis ad merendum requisitus, ad recipiendum premium, si remunerator se vellet accommodare valori ipsius, ad quod tamen saxe non tenetur. Meritorum strictissime dictum est, quod præter dicta afferat etiam obligationem in remuneratore ad dandum præmium. His præmissis

328. Dico 1. Ad meritorium supernaturale latè dictum nulla requiritur ordinatio, aut promissio DEI: requiritur tamen aliqua ordinatio ad meritorium strictè dictum. Ita Suarez capite n. preced. citato, & ali. Prob. 1. pars. Laudabilitas, bonitas, libertas, dignitas, & valor, præsum adhuc indeterminatus, non requirit ordinacionem specialem DEI, sive ad præmium, sive ad circumstantias proximas merendi: atqui in illis, nempe in laudabilitate &c. stat meritorium latè dictum: ergo. Prob. 2. pars. Vel actus ex se nondum habet valorem, in indivisibili determinatum, aut dignitatem ad præmium, vel certe ex se non exigit, ut in his, vel illis circumstantiis, & non in aliis, sit strictè meritorius: ergo opus est determinatione DEI, volente ei assignare tantum, vel tale præmium, vel saltem opus est determinatione circumstantiarum, in quibus actus sit, vel non sit meritorius: atqui hoc determinatio est ordinatio ad præmium, vel circumstantias: ergo ad hoc, ut actus sit strictè meritorius, opus est aliqua ordinacione, sive determinatione DEI.

329. Dico. 2. Ad hoc, ut actus sit strictissime meritorius, præter ordinacionem etiam opus est promissio DEI. Ita Gormaz de merito. n. 211. Suarez p. 3. de grat. l. 12. c. 18. n. 5. & hoc teste, communiter ali. Prob. DEUS, utpote supremus dominus, sub cuius potestate, & jure plenissimo, omnia sunt, posse sibi vendicare, titulus sui dominii, omnes actus nostros bonos, laudabiles, liberos, æquales, vel dignos præmii &c. quia se vellet accommodare exigentia valoris eorum ad præmium, vel aliquid pro iis retribuere: ergo, ut DEUS obligetur, opus est promissio ipsius, qua posita, ratione sue infinita fidelitatis, si non etiam, ut multi volunt, ratione iustitiae, metaphysice necessitatur ad dandum præmium propositum.

Confir. Scriptura, Concilia, & Patres, sepe revocant vim actuum nostrorum bono-

rum meritoriorum, falem ultimam completam, sive strictissime talem, ad promissionem DEI: qua promissione infallibili etiam excitari spem nostram, & simul animum, ad alacriter facient bona: ergo, ait prob. Matth. 20. v. 13. sub similitudine Patriarum familias inducit Christus vel in, vel Patrem suum, operario loquentem: Nonne ex denario convenisti mecum? conventionem autem idem est, ac promissio. Jacobi 1. v. 12. Accepte coronam vite, quam reprobasti DEUS diligenter. Concilium Senonense in decreto 16. ait, nonlra bona opera esse meritoria, non absoluta condignitate quidam (neque enim condigne sunt passiones huius saeculi ad futuram gloriam, que revelabatur in nobis) sed gratuita magis, & liberali reprobatione: ubi ab solutam, hoc est, omnino strictissimam condignitatem non solis operibus nostris bonis, sed his simili cum promissione gratuita, tribuit.

Mogunitum cap. 8. ait, opera nostra bona vere bona, & DEO grata, ac remuneratione vite eternæ digna esse: tum quia DEUS bene operantibus, & in ipso sperantibus, mercedem misericorditer promittit: tum etiam, quia ejusmodi justificatorum opera, gratae DEI effectus sunt, & movente, & adjuvante Spiritu S. spiritu. Sic etiam Tridentinum, superius jam citatum, fess. 6. c. 16. ait: Bona operantibus proponenda est vita eterna. . . . tanquam merces, expiatio DEI promissione bons ipsorum operibus, & meritis, fideler reddenda. Ubi, dum ait, meritis reddendam, agnoscat meritorium strictè dictum, antecedenter ad promissionem: dum autem ait, ex DEI promissione reddendam, indicat, ex independenter a promissione non esse merita strictissima talia.

330. Conscientem Patres apud Suarez p. 3. l. 12. de grat. c. 18. ex quibus S. Augustinus serm. 16. de verbis Apostoli: illo ergo modo possumus exigere Dominum nostrum, ut dicamus: redde, quod promisisti, quia fecimus, quod iussisti. Neque dicas: si promisisti necessaria est, tunc potest dici, quod in ea sola consistat vis meritoria; nam hoc nullo modo dici potest; cum post promissio fieri sub conditione proflus non meritoria, praesertim de condigno. Sic DEUS promisit gratiam, & remissionem peccati, contritione a peccatore elicite, quæ tamen nullo modo est meritorium de condigno, ut omnies docent. Sic etiam, si quis alteri promitterat equum, si det aureum, talis dato non est pretium condignum. Et ratio, quod promissio sola non faciat actum meritorium, clara est; quia, sicut potest promissio esse purè & abolutè gratuita sine omni adjecta conditione, ita etiam potest esse sub conditione, quæ non sit æqualis valori, vel dignitati &c. rei promissa. Unde ad meritorium requiriuntur bonitas, estimabilitas, dignitas, &c. operis saltem geometrice æquals remunerationi, sive præmio, quæ superius sat explicata sunt.

331. Equidem aliqui videntur dicere, quod, sicut principes in humanis potest pro libitu augere, vel minuere premium monetæ, ita etiam DEUS possit pro libitu augere vim meritoriorum operis, non attendendo ad laudabilitatem, dignitatem &c. adeoque ad meritorium ista non requiri, sed sufficiere solam ordinacionem, vel promissionem DEI. Sed rectè responderet Gormaz

de merito n. 49. principis potest etiam valorem tribuere conio, quin propterea tantum valeat, & aurum; nempe potest princeps tantum augere valorem extrinsecum monetæ, non autem intrinsecum monetæ valorem, aut estimabilitatem, seu dignitatem; qui per decreatum principis non fit perfectius, nec copiosius, aurum, vel aliud metallum. Pariter quidem potest etiam DEUS sua promissione, vel ordinatione, augere, ut ita dicam, valorem extrinsecum operis, ut si accepitur, sicut auxilium, ut ita dicam, valorem contritionis elicita ab homine in statu peccati: at per hoc non auget intrinsecum operis estimabilitatem, dignitatem, valorem &c. ut sint æquales præmio: in his autem statu ratio meriti condigni: ergo sola promissio DEI non est ratio, seu forma denominans meritum condignum.

332. Ob. 1. contr. 2. conclusionem. Datur antecedenter ad promissionem DEI demeritum condignum poenam aeternam, in peccato mortali: ergo etiam potest dari antecedenter ad promissionem DEI meritorum condignum vitam aeternam. Resp. dist. ant. datur demeritum in sensu suprà explicato strictum. conc. ant. strictissimum. subdil. antecedenter ad promissionem formaliter talem. conc. virtualiter talem, seu antecedenter ad determinationem DEI. neg. ant. & conf. DEUS, estificatione peccati mortalium accipiat jus infligendi poenam aeternam, non tamen obligatur ad eas infligendas, sicut antecedenter ad suam promissionem non obligatur ad premendum; unde in eo sensu, in quo accepimus suprà meritum strictissimum, etiam peccatum ex se solo non est strictissimum demeritum; quia antecedenter DEUS non obligatur ad puniendum: & sic, ut bene ait Gormaz de merito, n. 216. DEUS non acceptat jus puniendi peccata, que committunt damnati in inferno, ubi habent libertatem physicam ad multa: nec illa peccata sunt demerita in sensu strictissimo.

Ut tamen DEUS suo modo obligetur ad puniendum, non opus est formalis promissionis poenæ, sed tantum æquivalenti, nempe acceptatione libera juris ad puniendum, & aliquo decreto efficaci, quo posito, ratione sue immutabilitatis DEUS necessario peccatum punit. Dices, In hoc casu obligatur fatem peccator ad subeundas poenas, et si non promittat, se eas sustinatur. Resp. Absque dubio peccator ante omnem promissionem obligatur ad subeundas poenas; quia non habet ultimū titulum se eximendi, & statim potest à DEO cogi: at verò DEUS habet titulum justissimum, se eximendi à remuneratione operum nostrorum, scilicet jus supremum in omnia (ut suprà expositum est) nec potest ab illo necessari.

333. Ob. 2. Si quis dominus videat operarium in sua vinea laborantem, et si ipsi non promittat mercedem, tamen tenetur ad eam solvendam: ergo etiam DEUS, videns nostra bona opera, tenebitur antecedenter ad suam promissionem ea premiare. Confir. Promissio DEI non facit opus dignius, aut majoris valoris, quam ante fuerat: ergo non facit illud strictius meritum. Resp. neg. conf. Dominus videns illum laborantem, utique non intentione gratuita (alias negaretur antec.) ceperit eum laborem admittere in ordine ad mercedem, & sic tacite, vel interpretative, mercedem promittere; cum nul-

lum habeat jus ad eum laborem imponendum, vel gratis recipiendum. At verò DEUS habet plenum jus, & dominium in nostris laborebus, adeoque, et si eos videat, nisi promissione se obliget, non tentur illos remunerari. Ad confir. neg. conf. Ratio strictior meriti non stat in maiori dignitate, vel valore operis, sed in aferenda majori obligatione ad premiandum, quæ in nostro casu, vel maximè oriatur ex promissione DEI.

334. Ob. 3. Plures operantes bene agunt, sine omni reflexione, aut cogitatione, de facta promissione DEI, imò cum invincibili ignorantia ejusdem: atqui promissio non obligat, nisi accepitur, consequenter sciat: ergo DEUS ita operantibus non obligatur vi sua promissionis: ergo debet obligari ex ipsa natura solius meritissimæ oportunitatis non obligabitur, quod dici non potest. Resp. Vix potest transmitti, quod fideles ignorantem promissionem: cùm necesse sit necessitate medi ad salutem, credere DEUM remuneratorem, qui semper proponitur ut promittens celum bene operantibus. Secundò non est necesse, ut quis semper cum actuali reflexione ad hanc promissionem operetur: imò qui eliciunt actus purissimi amoris DEI, non operantur intuitu mercedeis, & videntur facere de ea nec cogitare.

Tertiò non videtur necessaria acceptatio promissionis Divinæ; quia DEUS non obligatur a jure, quasi ab homine per acceptationem acquisito, ut sit in humanis, sed à sua immutabili fideliitate, quæ est independens ad acceptationem. Quartò, ut recte Suarez, p. 3. de grat. l. 12. c. 18. n. 12. notitia, vel acceptatio promissionis, licet forte sit necessaria in contractibus privatis, tamen non est necessaria in his, que per publicam legem statuuntur. Sic, si per legem publicam esset statutum præmium occidenti e. g. tigriderum, vel lupum, et si quis incivis illius legis id faceret, præmium mereretur; quia jus ad præmium non dependet ab eius notitia, sed ab actione per legem determinata: sic etiam multi infideles nec sunt, poenas infernales esse determinatas pro peccato mortali, & tamen eas incurrit.

Quintò, ut habet idem Eximus eodem loco, datur in omnibus bene operantibus fatem virtualis, ac interpretativa acceptatio, quatenus quilibet sua actione vult sibi procurare bonum, quod potest, quæ acceptatio sufficit. In forme om. interim ma. neg. mi. vel dist. propositio non obligat, nisi acceptetur in contractibus privatis inter homines conc. mi. in iis, quæ statuuntur per legem publicam. subdit. nisi acceptetur virtualiter. om. mi. nisi acceptetur formaliter, & exprefse. neg. mi. & utramque consequentiam.

335. Et haec sufficiat tractâisse de merito, non quidem multa, ea tamen omnia, quæ in regionum nostrorum Universitatibus soleant tractari: quæque pro speculativa scientia utique sufficere poterunt. Qui plura nōn de meritis cupit, autores plures inveniet, qui illa prolixius, quam qui brevius tractent. Interim cardo nostræ felicitatis in eo veritut, ut speculationibus non contenti, ad proximorum operum, & cumulanda merita strenue incumbamus,

INDEX

Disputationum, Quæstionum, & Articulorum.

In Tractatu de Peccatis. Num.

DISPUTATIO I.

De Peccato Actuali. 2

QUÆSTIO I.

De Essentia Peccati Actualis.

<i>Art. I. Quid sit, & quatuor peccatum actualis.</i>	3
<i>Art. II. Quid sit, & an detur peccatum Philosphicum.</i>	13
<i>Art. III. In quo sit formalis malitia peccati.</i>	23
<i>Art. IV. Solvuntur Objectiones.</i>	33

QUÆSTIO II.

De Causa Peccati.

<i>Art. I. An DEUS sit causa peccati.</i>	48
<i>Art. II. Solvuntur objectiones.</i>	50
<i>Art. III. Quomodo DEUS ad peccatum concurrit.</i>	65
<i>Art. IV. Solvuntur objectiones.</i>	72

QUÆSTIO III.

De Differentia Peccati Mortalis, & Venialis.

<i>Art. I. Quid sit peccatum mortale.</i>	84
<i>Art. II. Solvuntur objectiones.</i>	94
<i>Art. III. Quid sit peccatum veniale.</i>	106
<i>Art. IV. Solvuntur objectiones.</i>	113
<i>Art. V. Solvuntur reliqua objectiones.</i>	127
<i>Art. VI. Quid sit parvitas materie, & in quibus peccatis non detur.</i>	140

QUÆSTIO IV.

De Differentia Specifica Peccatorum.

<i>Art. I. Quenam peccata differentia species.</i>	146
<i>Art. II. Solvuntur objectiones.</i>	162
<i>Art. III. Solvuntur reliqua objectiones.</i>	175

QUÆSTIO V.

De Differentia Numerica Peccatorum.

<i>Art. I. Quenam peccata distinguuntur numero.</i>	182
<i>Art. II. Reliquæ conclusiones buc spectantes.</i>	199
<i>Art. III. Solvuntur objectiones.</i>	214

DISPUTATIO II.

De Peccato Habituali, & Originali. 231

QUÆSTIO I.

De Peccato Habituali.

<i>Art. I. Quid sit peccatum habituale.</i>	232
<i>Art. II. An reatus culpe, & reatus penitentiae distinguuntur.</i>	241
<i>Art. III. Solvuntur objectiones contra conclusionem art. I. statuam.</i>	249
<i>Art. IV. Solvuntur reliqua objectiones.</i>	256

QUÆSTIO II.

De Peccato Originali.

<i>Art. I. Quid sit peccatum originale, & an ab hominibus contrahatur.</i>	265
<i>Art. II. Solvuntur objectiones.</i>	286
<i>Art. III. Solvuntur reliqua objectiones.</i>	294
<i>Art. IV. An B. Virgo contraxerit peccatum originale, vel sicutem habuerit debitum illud contrahendi.</i>	304
<i>Art. V. Solvuntur objectiones.</i>	324
<i>Art. VI. Aliæ questiæ circa lapsum primorum parentum.</i>	339

In Tractatu

De Gratia, & Merito.

DISPUTATIO I.

De Gratia Actuali. 2

QUÆSTIO I.

De Essentia, & Divisionibus Gratiae Actualis.

<i>Art. I. Varie acceptiones, & divisiones gratiae.</i>	3
<i>Art. II. In quo consistat gratia actualis.</i>	15
<i>Art. III. Solvuntur objectiones.</i>	18
<i>Art. IV. An Gratia excitans physicè influat in actus salutares.</i>	27

QUÆSTIO II.

De Necessitate Gratiae Actualis.

<i>Art. I. An gratia sit necessaria ad actus supernaturales, tum intellegibiles, tum voluntatis.</i>	38
<i>Art. II. Solvuntur objectiones.</i>	45
<i>Art. III.</i>	

Art. III. Quomodo intelligatur Principium : Facienti, quod est in se, DEUS non dene- git suam gratiam.	58	Art. VIII. Ulterior explicatio heresis Jan- seniane.	237
Art. IV. Quo in sensu sit verum dictum prin- cipium.	67	Art. IX. Qua occasione fit edita Constitutio Unigenitus.	254
Art. V. An sine gratia supernaturali possit ali- quid in ordine naturae moraliter bonum fieri.	83	DISPUTATIO II.	
Art. VI. Solvuntur objectiones.	89	<i>De Gratia Habituali Sanctificante.</i> 261	
Art. VII. An sine gratia supernaturali possit elici amor DEI super omnia.	94	QUÆSTIO UNICA.	
Art. VIII. Solvuntur objectiones.	102	<i>De Essentia, & Proprietatibus Gra- tie Sanctificantis.</i>	
Art. IX. Solvuntur reliqua objectiones.	113		
Art. X. An homo sine gratia supernaturali possit vincere unnes tentationes, & servar- e totam legem nature.	118	Art. I. Quid sit gratia sanctificans, & an sit identificata cum habitu charitatis.	263
Art. XI. Solvuntur objectiones.	134	Art. II. Solvuntur objectiones contra bucus- que dicta.	270
Art. XII. Solvuntur reliqua objectiones.	142	Art. III. An gratia sanctificans sit compo- bilis cum peccato mortali.	279
Art. XIII. An homo in statu nature lapsus sit debilior, quam fuisse in statu pure natu- re.	153	Art. IV. Solvuntur objectiones.	283
Art. XIV. Solvuntur objectiones.	161	DISPUTATIO III.	
Art. XV. Solvitur ultima, & difficultior ob- jectione.	171	<i>De Merito.</i> 297	
QUÆSTIO III.			
<i>De Existentia Gratiae Actualis.</i>			
Art. I. An existat gratia sufficiens.	181	Art. I. Quid sit, & an detur meritum su- pernaturale.	298
Art. II. Quenam de hac materia sit mens S. Au- gustini.	186	Art. II. Solvuntur objectiones.	301
Art. III. Solvuntur Objectiones.	188	Art. III. An detur meritum condignum glo- rie eterne.	309
Art. IV. Solvuntur reliqua objectiones con- tra gratiam sufficiensem.	205	Art. IV. An solus actus charitatis, vel solus actus à charitate imperatus, sit meritorius premij supernaturalis.	319
Art. V. An autoritas S. Augustini in ma- teria de gratia sit omnino infallibilis.	211	Art. V. An opera meritoria habeant vim merendi ex natura sua, au ex promissio- ne DEI.	326
Art. VI. Quid sit heresis Janseniana.	221		
Art. VII. Varia alia questio <i>n</i> a Jansenianis ef- fugia.	228		

TRACTATUS
THEOLOGICUS
 In 2. 2.dæ
DIVI THOMÆ
 DE VIRTUTIBUS THEOLOGICIS.

Ost Tractatum de Gracia, & Merito, ex more recepto tradi a Theologis solet Tractatus de Virtutibus Theologicis; nec immorato id consuetudine introductum est; quippe sapienter, postquam de natura cuiusdam rei est actum, de ejusdem proprietatibus disseritur. Est autem gratia Divina quasi natura in ordine superno, vi cuius operationes, supernaturalis premij meritorias, elicere possumus: & ejus proprietates sunt supernaturales quasi potentia, seu habitus supernarum virtutum. Agit autem Angelicus jam quidem in 1. 2.dæ de virtutibus Theologicis, ac etiam de moralibus: sed valde paucis, & in genere tantum: copiosius autem, atque distinctius, & in specie de tribus virtutibus Theologicis, ac moralibus (quas ad quatuor cardinales reducit) agit S. Doctor in 2.dæ 2.dæ, quam maximam sua Summa partem ijs ferme totam impendit. Agemus itaque etiam nos hoc tractatu de Theologicis virtutibus in genere, & specie, primarij quidem de Fide, tum etiam, quantum elenchus prescribit, de Spe, & Charitate.

DISPUTATIO I.

*De Virtutibus Theologicis in
genere.*

2. **V**irtus in genere definitur ab Angelico. 1. 2. q. 5. a. 4. *Bona
qualitas mentis, qua recte vi-
vitur, qua nullus male viritus, quam DE-
US in nobis sine nobis operatur.* Hec defi-
nitio ex S. Augustino, quem Angelicus citat, desumpta, esti non conveniat virtuti omnino generice sumptu, ut eam Logici in prolegomenis accipiunt, convenientem tamen omnibus virtutibus supernaturalibus infusis, de quibus hic maxime sermo est; nam ha, & ad recte vivendum disponit, & in nullam operationem malam influunt, atque à DEO una cum gratia infunduntur. Dividuntur autem virtutes in *Theologicas*, atque *Morales*: que tamen diviso non est omnino strictissima; nam prudentia, licet vere sit R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

A

4. Per objectum autem hic maximè in-
telli